

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลหลังการทดลอง 1 เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ และเพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่

ลักษณะของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนชายที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนชายที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี เป็นบุคคลที่ไม่เคยได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม มีความพร้อมและยินดีเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. กิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออก
2. แบบวัดการแสดงออก
3. แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. กิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออก ซึ่งผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดทักษะการแสดงออกของ Christoff and Kelly (1985 อ้างใน จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล, 2532, หน้า 13-14) ประกอบด้วยทักษะด้านวัจนภาษา 3 ด้าน คือ ทักษะในการกล่าวยกย่อง ทักษะในการกล่าวปฏิเสธ ทักษะในการกล่าวขออภัย และทักษะด้านอวัจนภาษา 5 ด้าน คือ การประสานสายตา น้ำเสียง การวางท่าทาง การแสดงท่าทางและการแสดงออกทางสีหน้า โดยมีแนวทางในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงออก การเห็นคุณค่าในตนเอง และแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมกลุ่มตามเป้าหมายของการพัฒนาทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

1.3 กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะการแสดงออกที่เหมาะสม โดยกำหนดเนื้อหาและวิธีดำเนินการในแต่ละกิจกรรม

1.4 กำหนดโครงสร้างการดำเนินกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม โดยใช้ระยะเวลาในการฝึก 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 1-1.5 ชั่วโมง รวมจำนวนครั้งในการฝึกทั้งหมด 8 ครั้ง ดังรายละเอียดตาราง 2

ตาราง 2 การดำเนินกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม

วัน เดือน ปี	ฝึกครั้งที่	วัตถุประสงค์ในการฝึก	กิจกรรม
23/4/44	1	ทราบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรม ไม่กล้าแสดงออก การแสดงออกแบบก้าวร้าว และการแสดงออกที่เหมาะสม	1. เกมพื้นฐานแห่งมิตรไมตรี 2. ผู้นำการฝึกแสดงตัวแบบพฤติกรรมที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ 3. ผู้รับการฝึกแสดงบทบาทสมมติพฤติกรรมที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ
25/4/44	2	มีทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมด้านอวัจนภาษา	1. เกมสื่อสารโดยใช้สัญญาณใบ้ 2. ฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมด้านอวัจนภาษา
26/4/44	3	มีทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าวชมเชย	1. เกมของแห่งความดี 2. ฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าวชมเชย
27/4/44	4	มีทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าววิจารณ์	ฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าววิจารณ์

ตาราง 2 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	ฝึกครั้งที่	วัตถุประสงค์ในการฝึก	กิจกรรม
30/4/44	5	มีทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการเขียนบทสนทนาเพื่อขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงการกระทำ	ฝึกทักษะการเขียนบทสนทนาเพื่อขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงการกระทำ
1/5/44	6	มีทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าวขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงการกระทำ	ฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าวขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงการกระทำ
3/5/44	7	มีทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าวปฏิเสธ	ฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าวปฏิเสธ
4/5/44	8	สามารถใช้ทักษะด้านวัจนภาษาและอวัจนภาษาให้สอดคล้องกันอย่างเป็นธรรมชาติ	ฝึกการใช้ทักษะด้านวัจนภาษาและอวัจนภาษาให้สอดคล้องกันอย่างเป็นธรรมชาติ

2. แบบวัดการแสดงออกที่เหมาะสม แบบวัดการแสดงออกที่เหมาะสมครั้งนี้ใช้แบบสอบถามประเมินประสิทธิภาพการจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกของ จันทรฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2532) แบบสอบถามแบ่งเป็นสองส่วนคือ

2.1 แบบสอบถามประเมินการแสดงออกที่เหมาะสม ที่ผู้รับการฝึกเป็นผู้ประเมินตนเอง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 4 ระดับคือ มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย โดยจะแทนด้วยคะแนน 4 3 2 และ 1 คะแนนตามลำดับ

2.2 แบบประเมินการแสดงออกที่เหมาะสมของผู้รับการฝึก ที่ประเมินโดยผู้สังเกตการณ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 4 ระดับคือ มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย โดยจะแทนด้วยคะแนน 4 3 2 และ 1 คะแนนตามลำดับ

3. แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิทฉบับนักเรียน (Coopersmith Self-Esteem Inventory School Form) ซึ่งแปลและดัดแปลงโดย จันทรฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2532) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 52 ข้อ เป็นข้อคำถามด้านบวก 15 ข้อ ข้อคำถามด้านลบ 29 ข้อ

และข้อคำถามวัดความจริงใจของผู้ตอบ 8 ข้อ ให้ผู้ตอบพิจารณาว่าเหมือนหรือไม่เหมือนตนเอง หากเหมือนให้ตอบว่า"ใช่" หากไม่เหมือนให้ตอบว่า"ไม่ใช่" โดยให้คะแนนข้อความด้านบวกที่ตอบว่าใช่ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ให้ 0 คะแนน ส่วนข้อความด้านลบตอบว่าใช่ให้ 0 คะแนน ตอบว่าไม่ใช่ให้ 1 คะแนน ยกเว้นข้อคำถามที่วัดความจริงใจของผู้ตอบถ้าตอบใช่ให้ 1 คะแนน แต่จะไม่นำมาคิดคะแนนรวม ถ้าผู้ตอบได้คะแนนในส่วนนี้มากกว่า 4 คะแนนจะต้องนำมาพิจารณาความไม่จริงใจของผู้ตอบ และให้ตอบแบบสอบถามใหม่ ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน และมีจำนวนข้อความในแต่ละด้านดังนี้ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านทั่วไปมี 24 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 3 25 35 36 38 41 เป็นข้อความด้านลบ 17 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 9 11 12 14 17 22 23 28 29 31 32 42 45 49 50 51 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านสังคม-เพื่อน มี 7 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4 7 13 26 เป็นข้อความด้านลบ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 19 43 46 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านบุคคลที่มีความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างมี 8 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 18 27 เป็นข้อความด้านลบ 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 10 15 20 39 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านโรงเรียน-การศึกษามี 5 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 34 เป็นข้อความด้านลบ 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 2 16 21 48 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบมี 8 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 24 30 33 37 40 44 47 52

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. กิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม ผู้วิจัยนำกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหากระบวนการในการจัดกิจกรรม ระยะเวลาในการฝึก จากนั้นจึงนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

2. แบบประเมินการแสดงออกที่เหมาะสม ผู้วิจัยนำแบบประเมินการแสดงออกที่เหมาะสมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดลองใช้กับเยาวชนชายที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .81

3. แบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยนำแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเองไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดลองใช้กับเยาวชนชายที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .90

การจัดกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกและการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลหลังการทดลอง 1 เดือน โดยมีขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นเตรียมการจัดกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออก

ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย และดำเนินการทดลองโดยทำหนังสือ แนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชาย บ้านเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตรวบรวมข้อมูล และการใช้สถานที่ในการดำเนินการทดลอง

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

2.1 สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นให้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน โดยเป็นเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ ซึ่งมี อายุระหว่าง 13-15 ปี

2.2 ทำการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง การแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้เข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มเป็นผู้ประเมินตนเอง และการแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้สังเกตการณ์เป็นผู้ประเมิน ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2.3 ดำเนินการทดลองตามกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม โดยใช้เวลา ในการทำกิจกรรมทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 1-1.5 ชั่วโมง ณ สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 เมื่อพบสมาชิกครั้งแรก ผู้วิจัยทักทายทำความรู้จักคุ้นเคยกับสมาชิก ในกลุ่ม พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ แก่ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2.3.2 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 1 โดยเล่นเกมพื้นฐาน แห่งมิตรไมตรี โดยการแนะนำตัวให้กลุ่มรู้จัก ผู้นำการฝึกแสดงตัวแบบพฤติกรรมที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบได้แก่ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก การแสดงออกแบบก้าวร้าว และการแสดงออก ที่เหมาะสม จากนั้นให้ให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง 3 รูปแบบ และให้การบ้านสมาชิกกลุ่มให้สังเกตการแสดงออกของตนเองในชีวิตประจำวัน (รายละเอียดใน ภาคผนวก ก)

2.3.3 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 2 ประกอบด้วยเกมสื่อสาร โดยใช้สัญญาณไฟให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแสดงท่าทางให้สมาชิกกลุ่มทายว่าเขาแสดงท่าทางอะไร และฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมด้านอวัจนะ 5 ด้าน ได้แก่ การประสานสายตา น้ำเสียง การแสดงท่าทาง การวางท่าทาง และการแสดงสีหน้า โดยผู้นำการฝึกใช้วิธีอธิบายพร้อมทั้งแสดงตัวแบบประกอบ จากนั้นให้สมาชิกกลุ่มจับคู่ฝึกทักษะแต่ละประเภท ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้แสดง ให้การบ้านโดยให้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปฝึกใช้ในชีวิตรประจำวัน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.3.4 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 3 กิจกรรมที่ใช้ประกอบด้วย เกมของแห่งความดี โดยให้สมาชิกกลุ่มเขียนข้อดีของเพื่อนในกลุ่มใส่ลงในซองจดหมาย และการฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าวชมเชย โดยการแสดงบทบาทสมมุติทีละคู่ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้แสดง ให้การบ้านโดยให้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปฝึกใช้ในชีวิตรประจำวัน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.3.5 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 4 กิจกรรมที่ใช้คือการฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมในการกล่าววิจารณ์ โดยการแสดงบทบาทสมมุติทีละคู่ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้แสดง ให้การบ้านโดยให้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปฝึกใช้ในชีวิตรประจำวัน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.3.6 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 5 กิจกรรมที่ใช้คือการฝึกเขียนบทสนทนาเพื่อขอร้องบุคคลอื่นให้เปลี่ยนแปลงการกระทำ โดยให้สมาชิกกลุ่มฝึกเขียนบทสนทนาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ นำบทสนทนาของแต่ละคนมาพิจารณาร่วมกัน ให้การบ้านโดยให้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปฝึกใช้ในชีวิตรประจำวัน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.3.7 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 6 กิจกรรมที่ใช้คือการฝึกทักษะการขอร้องให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงการกระทำ โดยการแสดงบทบาทสมมุติทีละคู่ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้แสดง ให้การบ้านโดยให้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปฝึกใช้ในชีวิตรประจำวัน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.3.8 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 7 กิจกรรมที่ใช้คือการฝึกทักษะในการกล่าวปฏิเสธ โดยการแสดงบทบาทสมมุติทีละคู่ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้แสดง ให้การบ้านโดยให้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปฝึกใช้ในชีวิตรประจำวัน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.3.9 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 8 ฝึกการใช้ทักษะด้าน วิจารณ์และวิจารณ์ให้สอดคล้องกันอย่างเป็นธรรมชาติ โดยการแบ่งกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ ตามสถานการณ์ที่กำหนด ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้แสดง ให้การบ้านโดยให้นำทักษะทั้งหมดที่ได้เรียนรู้ไปฝึกใช้ในชีวิตประจำวัน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

2.4 ทำการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง การแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้เข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มเป็นผู้ประเมินตนเอง และการแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้สังเกตการณ์เป็นผู้ประเมิน ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เมื่อครบกำหนดการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม

2.5 ระยะเวลาติดตามผล เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว 1 เดือน ผู้วิจัยได้ทำการทำการวัด การเห็นคุณค่าในตนเอง การแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นผู้ประเมินตนเอง และการแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้สังเกตการณ์เป็นผู้ประเมินอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการติดตามผล และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยครั้งนี้ ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for the Social Science for Windows) วิธีการทางสถิติที่ใช้มีดังนี้

1. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองในระยะก่อนเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และระยะติดตามผล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures Analysis of Variance)
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มเป็นผู้ประเมินตนเองในระยะก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และระยะ ติดตามผล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures Analysis of Variance)
4. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนการแสดงออกที่เหมาะสมที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มเป็นผู้ประเมินตนเองเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

5. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการแสดงออกที่เหมาะสม ที่ผู้สังเกตการณ์เป็นผู้ประเมินในระยะก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และระยะติดตามผล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures Analysis of Variance)

6. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนการแสดงออกที่เหมาะสม ที่ผู้สังเกตการณ์เป็นผู้ประเมินเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe'